

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiae Ecclesiastico-Historicae

Casteel, Gerard

Coloniae Agrippinae, 1734

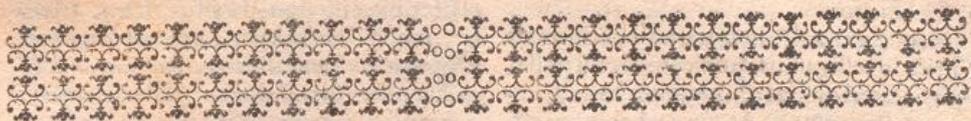
VD18 10739254

Controversia VII. De Ætate Christi Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68244)

finis erit ac loquendi modus, Quærit S. Augustinus. *Lib. 2. de civitat. DEI in Ex-*
dentibus semper existimemus. ord.

CONTROVERSIA VII.

D E

Ætate Christi Domini.

O Perosè à pluribus discussa multumque agitata, necdum tamen perorata quæstio est. Quot annis Christus Salvator noster hîc in terris vixerit. De eo quidem antiquiores à modernis Scriptoribus valde discrepant: sed neque hi inter se convenire possunt. Fuere namque, qui putarunt Christum Dominum fermè fuisse quinquagenarium, cum pro salute mundi in Cruce pependit. Ità S. Irenæus *Lib. 2. cap. 39. & cap. 40.* ac alii quidam apud Sanctum Augustinum *Lib. 2. de Doctri. Christ. cap. 28.* eisdem erroris arguentem. Irenæi quidem locum citatum esse corruptum contendit Cardinalis Baronius, quod & videtur Antonio Pagio, qui, esto illud aliunde ex eodem Irenæo remonstrare conetur, variantem tamen lectionem in antiquissimis MSS. exemplaribus producere non potuit; præsertim cum hanc suam opinionem Irenæus non uno in loco manifestet; idque Evangelium & omnes Seniores testari asserat, qui in

Asia apud discipulum Domini hoc audiverunt. Ex adverso Julius Africanus, Lactantius, Clemens Alexandrinus voluerunt Christum Dominum hîc in terris tantum vixisse annis 29. atque anno trigesimo inchoato fuisse mortuum, eodem, quo baptizatus fuerat. Alii rursus, inter quos Apollinaris Episcopus Laodicensis, referente S. Hieronymo in *cap. 9. Daniel. Orosius, Sulpitius, Philastirus,* arbitrantur Salvatorem nostrum anno ætatis 32. inchoato mortuum. Sed ut errores prioritate temporum adjuvari nequeunt, sic horum, quantumcunque antiquissimorum Patrum, opiniones, quia cum Scriptura Sacra conciliari non possunt, omninò rejiciendæ erunt. Petrus Lombardus, Petrus Comestor &c. anno 33.º incepto Christum crucifixum sustinent, Neque desunt, qui biennium superaddunt. Hi omnes pro sua quisque opinione argumenta neutiquam spernenda adducunt, quibus eam cæteris probabiliorem reddere conantur; cum nihil certò statui posse fateantur

H 3 om-

omnes ; ag noscântque incertam esse hypothesein de anno Christi Domini, quando Jo-an. cap. 1. in Jordane à Joanne baptizatus fuit ; Itémque dubiam omninò esse supputationem Paschatum , quæ ab Evangelistis narrantur intercessisse inter hunc baptismum & Christi mortem.

Neque ex Astronomica ratione in annis Christi investigandis quid certiùs erui posse , debent fateri omnes , quotquot hanc materiam tractaverunt. Atque ex hac incertitudine & Authorum notabili discrepantia satis apparet , quod Ecclesia Catholica hac in re nihil unquam tanquam ex fide à fidelibus credendum statuerit. Venerabilis Beda quidem *Lib. de temporat. cap. 45.* videtur indicare , quod Ecclesia Catholica suam , quam ipse tenet , sententiam credendam decreverit. Verùm Dionysius Petavius in præclaro & eruditissimo opere , quod prænotavit *De Doctrina temporum* Bedam non veretur carpere , quod illud decretum Ecclesiæ perpetuam affixerit , quæ , ut ait , ad hujusmodi tricas & minutias suum non interponit iudicium. Certè nullius Concilii decretum potuit Beda allegare.

Cæterùm pro dilucidatione anni baptismalis & supputatione Paschatum , atque dignoscenda argumentorum energia , Notanda & præmittenda sequentia.

Quod spectat ad annum ætatis , quo Christus fuit baptizatus : refert Sanctus Lucas , immediatè , postquam receptum baptismum enarrasset , *cap. 3. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta , ut putabatur , Filius Joseph , qui fuit Heli &c.* Qui textus Evangelicus duplicem sortitur sensum. Si enim illud participium *Incipiens* ad annos Christi referatur , sensus erit , Christum Salvatorem nostrum tunc , quando baptizabatur , annum ferè trigésimum inchoasse. Atque ità intelligunt S. Irenæus , Beda , Lyrannus , Dionysius Carthusianus , Cajetanus , Pererius , multique alii eruditi. Quodsi

idem participium *Incipiens* referatur ad minus prædicationis , sensus erit. JESUS , se hominibus declarare incipiens , erat annorum quasi triginta. Sic exponunt Origenes , Bonaventura , Janfenius , Barradius , recipiuntque passim moderni commentatores , conformiter illi , quod Petrus Act. 1. *Oportet , inquit , ex his unus , qui nobiscum sunt congregati in omni tempore , quo intravit & exiit inter nos Dominus Iesus Incipiens à baptismo Joannis , usque in diem , quo assumptus est à nobis testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis &c.* Item Act. 10. *Vos scitis quod factum est verbum per universam Judæam. Incipiens enim à Galilea post baptismum , quod predicavit Joannes &c.* Itaque in priori sensu censetur Christus baptizatus anno vitæ trigésimo duntaxat inchoato , & hæc est , vel saltem esse videtur , plurimorum Patrum sententia , quam Lyrannus appellat , communioem , quamque post Tostatam tuetur Franciscus Suarez plures citans Scholasticos. Quorum ratio in eo potissimum sistit , quod aliàs in versione Latina , unum horum vocabulorum *Quasi. Incipiens* videatur redundare. Quid enim sibi vult? Erat JESUS incipiens quasi 30. annorum. Satis namque fuisset dicere. Erat quasi triginta annorum. Vel. Erat incipiens annum trigésimum. Quod , ne admittatur , *Incipiens* referendum erit ad illud 30. annorum , non iungendum particulæ *Quasi* , ita ut sensus esset. *Quasi incipiens 30. annorum.* Nam cum illud *Quasi* possit significare vel initium , vel exitum trigésimi anni , per illud participium *Incipiens* contraheretur ac determinaretur ad significandum initium trigésimi anni. Id , quod clarius patet in versione Græca , ubi *Incipiens* non legitur ante illa verba *Quasi triginta annorum* , sicut in Lectione Latina : sed hunc in modum habetur. *Erat quasi triginta annorum incipiens.* Potestque exemplis Scripturæ Sacræ confirmari. Luc. cap. 2. dicitur

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur Puer: juxta verba videri poterit, ac si puer nono die, contra legis præscriptum, esset circumcilius. Attamen sensus est. Postquam advenit octavus dies, in eo est puer circumcilius. Item *Marci 8.* narratur, quod Christus dixerit, se resurrecturum post tres dies, quod idem est, ac tertio die, sive postquam dies tertius advenisset. Atque hinc *Matthæus & Lucas* scribunt. Tertia die. Eadem opinio ex computu annorum Christi, quem *Barradius* ponit, roborari poterit. Nimirum Christus baptizatus manifestavit se hominibus anno decimo quinto Imperii *Tiberii Cæsaris Luc. cap. 3.* Natus est verò *Salvator mundi* anno quadragésimo secundo Imperii *Augusti*, ut communissima fert opinio. Hic verò obiit anno Imperii quinquagesimo sexto, quando Christus ferè erat quindecim annorum, quibus si adjungantur anni quindecim *Tiberii Successoris*, sequitur Christum, dum baptizaretur, annum ætatis trigésimum inchoasse.

Verum enim verò hic computus ab omnibus eruditis non approbatur, multique prætendunt Christum anno ætatis trigésimo primo inchoato, baptismum recepisse, quod erueri volunt ex illa particula. *Quasi.* Quam dicunt esse vel affirmativam, vel numero præpositam significare non aliquid deesse; sed superesse: scilicet duodecim dies, quando 6to Januarii, juxta antiquissimam traditionem *Ecclesiasticam*, fuit baptizatus. Quod ab exemplis confirmari poterit. *Exod. cap. 12.* dicitur sexcenta ferè millia peditum de filiis *Israël* profecti de *Ramesse* in *Socoth*. Et tamen *Num. cap. 1.* numerantur sexcenta tria millia quingenti quinquaginta. Item *Joan. cap. 1.* *Gloriam quasi Unigeniti.* affirmanter de *Unigenito* intelligitur, atque hoc modo tribuuntur Christo anni 30. Hanc sententiam, quemadmodum *Card. Baronius in Apparatu num. 108.* observat, *Ecclesia Ro-*

mana professa videtur in antiquo Rituali, quod *Ordinem Romanum* appellant, ubi, dum agitur de *Epiphania*, sic legitur. *Solemnitas hæc Græcis Theophania, seu Epiphania nuncupatur, Latine autem apparitio, sive extensio, seu manifestatio, expletis namque Christus quasi triginta annorum curriculum, venit in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.*

Qui verò in rigore litterali, & magis stricto sensu particulam *Quasi* sumendam dicunt, dubitanter, seu diminutivè sumunt; ut significet idem quod *tanquam, ferè, prope modum*, sentiunt cum *Cajetano*, & quibusdam antiquioribus Christum Dominum fuisse baptizatum anno vigésimo nono, & hoc tantum incepto: quandoquidem hujusmodi particula significant nondum inceptum esse, quod postea subjungitur; ergo nondum inceptum annum trigésimum. Nam vocabulum *Erat*, secundum se sumptum, intelligendum est de annis vel completis, vel inceptis. Si de completis; tunc particula *Quasi* diminuens, ei conjuncta, significat ferè completos: hoc autem antiquissimæ traditioni adversatur, quod sextâ Januarii baptizatus fuerit, qui vigésimâ quintâ *Decembris* natus, jam duodecim dies ultra annos viginti novem vixerat: quare circa Baptismi tempus non est dicendus Christus annorum 30. completorum. Quod si ergo particula diminuens *Quasi*, vocabulo. *Erat.* conjuncta, intelligi debeat de annis inceptis; significabit, triginta annos nondum inceptos, consequenter designabit annum vigésimum nonum inchoatum.

Quod ad secundum attinet, unde hic opinionum conflictus ortum trahit de Christi atate, est illud: quod *Paschata*, quæ tempore prædicationis occurrerunt, diversimodè compurentur, dum alii tria tantum, alii quatuor ex *Evangelistis* recensent. Neque satis inter Authores convenit de ipsis *Paschatis*; quando aliqui constituunt primum, cujus

nullus Evangelistarum meminit. De quo Joannes Harduinus, in eo tractatu, quem edidit de supremo Christi Paschate num. 3. *Joannes primum Pascha idcirco prætermisit, quoniam res gestas à Domino narrare inde tantum aggressus est, ex quo Judæis primum innotuit, Joanne scilicet honorificum de ipso testimonium perhibente. Itaque res à Christo gestas anno priore prædicationis in Galilæa Joannes silentio præterivit &c. Annus autem, prior post Baptismum in Galilæa integer, absque ullo discipulorum comitatu transactus est, eoque nomine prætermisus à Joanne. Quod, quia adhuc non est animadvertum à quopiam, ut quidem opinor, inde effectum est, ut in magnos incurrant salebras harmoniarum Evangelicarum conditores; versus & sententias Evangelistarum discrepent, & dividant res diversis locis & temporibus permisceant, tempus denique prædicationis Christi, ut nunc alia sphalmata sileam, breviori intervallo definiant.* Secundum Pascha habetur Joannis cap. 2. quando Christus ejecit vendentes & ementes de templo. Hoc aliqui dicunt primum; & secundum Pascha constituunt Joannis cap. 5. ubi habetur. *Post hoc erat Festus dies Judæorum.* Et licet Theophylactus S. Thomas, Lyranus aliique hoc referant ad Festum Pentecostes, Cajetanus, Canus ad Festum aliquod hyemale; plurimi tamen nomine illius diei Festi, simpliciter dicti, diem Festum Paschatis debere intelligi volunt, ex eo capite, quod Christus in Samaria existens Joan. cap. 4. insinuet quatuor mensibus abesse Pascha, dum ait. *Nonne vos dicitis quia adhuc quatuor menses sunt, & messis venit?* Tempus autem messis fuisse in Palæstina circa Festum Paschatis constat ex Levitico. cap. 23. & Josue cap. 2. 3. 4. & 5. Cum verò Festus dies Paschatis esset primus anni, longèque celeberrimus, rectè appellatur per Antonomasiam dies Festus simpliciter, & præcisè. Quomodo etiam apud Matth. cap. 26. apud Lucan cap. 22. apud

Joannem cap. 13. nominatur. An verò hoc Festum Paschatis sit distinctum ab eo, quod cap. 12. insinuat Matthæus. cap. 12. Marcus. cap. 2. item Lucas cap. 6. quando JESUS ambulabat per fegetes maturas & discipuli illius spicas vellicabant, sub judice lis est. De quibus tamen in argumentorum prosecutionibus, eorundemque refutationibus plenius constabit. Atque his præmissis tres opiniones sunt hodieum celebriores, quarum monumenta discutienda veniunt.

I. Christus Dominus noster vixit in terris annos triginta quatuor completos; & mortuus fuit anno ætatis suæ trigesimo quinto inchoato. Ita Scaliger, & pauci quidam ex Neotericis. Quod probare conantur.

Primò. Sanctus Paulus Apostolus, loquens de universali resurrectione, subindicat, Christum Dominum anno ætatis suæ trigesimo quinto mortuum fuisse. Dum enim ad Ephes. 4. scribit. *Donec occurrant omnes in unitatem fidei, & conjunctionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi;* atqui ipsa mensura ætatis viri perfecti consistit in trigesimo quinto anno: utique ergo tot annis Christus vixit.

Huic argumento frigidò & frivolo vir est, qui respondere dignetur. Eadem quippe facilitate annus quadragesimus mensura ætatis viri perfecti statui posset: indèque inferri tot annis Christum vixisse.

Secundò. Inter Baptismum Christi & illius mortem quatuor ab Evangelistis recentur Paschata: singulis verò annis unum celebratur: ergo totidem annis Christus, quo anno ætatis trigesimo quarto completo crucifixus fuit. Primum Pascha refertur Jo. an. cap. 2. Nam tertio die à Baptismo descendit Christus Capharnaum ipse & mater ejus fratres, & discipuli ejus, & ibi manserunt non multis diebus. Et in fine capituli

dicitur. *Cum autem esset Ierosolymis in Pascha in die Festo &c.* Secundum Pascha apud eundem Evangelistam extrat: *cap. 5. Post hec erat Festus dies Iudeorum, & ascendit Iesus Ierosolymam.* Quia nempe erat Pascha quando necesse erat ibidem in templo comparere. Tertii Paschatis vestigia reperiuntur apud Matthæum *cap. 12.* Marcum *cap. 2.* Lucam *cap. 6.* ubi refertur, quod Iesus ambulaverit cum discipulis famelicis per segetes maturas, quæ tempore Paschali flavescunt: atque ab hoc capite Matthæi usque ad decimum quartum referuntur gesta unius anni. Quartum Pascha eruitur ex eodem capite decimo quarto: ubi Iesus dicitur abdidisse se in loca deserta & sola, in quæ nihilominus eum secuta fuit turba trans Lacum Tiberiadis. Causam secessus addit Evangelista, quod scilicet Iesus tunc audierit de cæde Joannis Baptistæ. Itaque navigio delatus trans lacum, secessit, ubi miraculum quinque panum & duorum piscium fuit patratum. Utrumque verò, & Miraculum, & Joannis cædem paulò ante solemne azymorum contigisse liquet ex Joanne *cap. 6.* Quid virum inlit huic ratiocinationi, hypothese incerta laboranti, ex superioribus patet.

II. Christus Dominus noster vixit annis triginta tribus completis, mortuusque est ætatis suæ trigésimo quarto jam inchoato. Hæc sententia plurimum valet autoritate Scripturæ, ac pro illa referuntur SS. Ignatius, S. Maximus Martyr, Hieronymus, Beda, Rupertus, Bernardus D. Thomas; Ex Recentioribus illam propugnant Genebrardus, O-nuphrius, Salmeron, Suarez, Gordonus, Bellarminus, Torniellus, Baradius, qui alios citant: sed non omnes eodem modo probant. Qui supponunt ex Luc. *cap. 3.* Christum Dominum baptizatum anno trigésimo tantum incepto, constituunt quatuor Paschata post Baptismum, sic, ut quinto sit Christus crucifixus, aliâ tamen viâ, quam Scaliger. Imprimis enim sextâ Januarii fuit

Christus baptizatus, ut Ecclesia tradit, & recolit eodem die, quando adorationis Festum celebratur, quod Græci Epiphaniam vocant: atque in Hymno vesperarum à Sedulio composito, exprimitur. *Ibant Magi, quam viderant, stellam sequentes præviam &c. Lavacra puri gurgitis cælestis Agnus attigit &c.* Item Antiphona ad Benedictus. *Hodie cælesti sponso juncta est Ecclesia, quoniam in Jordane lavit Christus ejus crimina &c.* Sensit quidem S. Epiphanius Christum baptizatum mense Novembri: attamen contra torrentem; alii quippe Patres cum Ecclesiæ traditione constanter tenent Et quia miraculum in Cana Galilææ non ipso eodem die: sed anniversario contigit: siquidem inter Baptismum & Nuptias illas multa Christus fecisse legitur; hinc unum Pascha interponendum, ejus Evangelistæ non meminerunt. Huic, si quatuor Paschata à Joanne memorata adjungantur; sequitur, quinto Christum fuisse crucifixum; & à Baptismo usque ad mortem tres anni completi & totidem menses intercurrunt. Ubi tamen plerique advertunt, sic annos illos esse numerandos, ut numerati incipiant esse à trigésimo, tanquam completo, quia trigésimus annus ille & consideratur secundum initium suum, & in serie totali stat in ordine suo pro completo. Id ipsum ad plenioram intelligentiam Baradius *tom. 4. Lib. 1. cap. 7.* Sic demonstrat. Christus baptizatus est cum egisset annum 29. & dies 13. anni inchoati haberet. In Paschate hujus anni inchoati, quod Evangelistæ prætereunt, annorum erat viginti novem & mensium trium. Deinde cum aquam in vinum convertit, explevit annum trigésimum, insuper dies tredecim. Post nuptiarum miraculum memorat Joannes Paschata quatuor. Primum *Cap. 2.* quo Christus vendentes boves & oves in templo ejecit cum ageret annum trigésimum & tres menses. Secundum *Cap. 5.* quo ad probaticam piscinam paralyticum sanavit, cum

ageret annum trigelimum primum & tres menses. Terrium *Cap. 6.* prope quod 5000. homines quinque panibus & duobus piscibus pavit, cum ageret annum trigelimum secundum completum, & tres circiter menses. Quartum quo pro salute mundi immolatus fuit Agnus, dum esset annorum triginta trium, & trium mensium. Joannes vero (quandoquidem tempus prædicationis Christi per Paschata diuigere ac describere voluit) eorum meminit, quæ occurrerunt, postquam Salvator discipulos habere incœpisset, & primum miraculum in nuptiis patrafferet. Quare primi Paschatis, quod inter Baptismum & hoc miraculum fuit, non meminit, id quod alii præter Harduinam animadvertent. Occurrunt quidem Janfenius Toletus, Pererius, Baronius Gordanus, quibus videtur incredibile Christum, in Baptismo Patris voce cœlesti Messiam declaratum, integrum annum in silentio, ac sine Miraculis transegisse: Verùm Cajetanus arbitratur conveniens omnino fuisse, ut annum, qui inter Baptismum, & nuptias intercessit, Christus exegerit, docendo privatim, & conversando sæpe cum Joanne Baptista, quatenus frequens de illo testimonium redderet. Christus ergo, subinfert Barradius citatus, non statim post Baptismum ad concionandum aggressus est. Prius in vastam solitudinem se recepit, in qua quadraginta dies jejunavit, deinde ad Virginem Matrem Nazarethum rediit, postea sæpe ad Joannem venit, tandem testimonio ipsius celebratus, populum docere, & discipulos cœpit vocare.

Neque obstat illud, quod Petrus *Act. 1.* ait. *Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit & exiit inter nos Dominus Jesus, incipiens à Baptismo Joannis usque in diem, qua assumptus est à nobis.* Quia Apostolus ibi loquitur de Baptismo, quem Joannes prædicavit, post quem incœpit Christus publicè

in Galilæa magna hominum admiratione concionari. Atque sic intelligenda verba Petri, manifestè convincitur ex *Cap. 10. Act.* ubi populum ita alloquitur. *Vos scitis quod factum est verbum in universam Judæam: incipiens enim à Galilæa post Baptismum quod prædicavit Joannes &c.* Ergo non de privato Baptismo suscepto intelligendus est supra Petrus: sed de solempni prædicatione Baptismi. Quidquid sit; ex ipso Joannis Evangelio constat, Christum mox post Baptismum habuisse discipulos, quia Andreas & Nathanaël ipsum appellarunt Rabbi, quod est, Magister. *Joan. cap. 1.* Et cum dicatur invitatus ad nuptias ipse & discipuli ejus; satis liquet ante Miraculum ibi patratum primo anno discipulos quosdam selegisse. Magis premit illud, quod Christus Dominus mortuus fuit feria 6^a & Lunâ decimâ quintâ mensis primi, ut communiter ab omnibus admittitur. Atqui in nullo annorum Christi ex ciratis. 31. 32. 33. 34. ut Luna decima quinta in feriam sextam eveniret ex tabulis Regis Alphonsi & Littera Dominicali constat; nequit ergo præfatorum Authorum opinio consistere. Respondent quidem Onuphrius, Barradius aliique, Judæos non numerasse primam Lunæ ab ipso Novi Lunio: sed à Lunæ apparitione; hoc autem modo incidisse Lunam decimam quintam in feriam sextam. Verùm alii huic conjecturæ fidem habere detrectant, quibus placet Lunam quintam decimam incidisse in feriam sextam juxta computum ab ipso Novilunio: tabulas verò in contrarium objectas non esse exactas. Quorum licet opinionem alii temerariam censent; Nihilominus sententiam superius relaram tuentur; & Locum *Lucæ cap. 3.* de annis 30. completis, quando Christus Dominus fuit baptizatus, sic explicant; ut deinceps admittant tria duntaxat Paschata, & quarto demum sit crucifixus. His enim positis, sequitur Christum vixisse annis triginta tribus completè; & anno trigeli-

gesimo quarto inchoato mortuum, quod ad destruendum argumentum de Paschate, à Joanne prætermisso servit. Pro eo frustra Ecclesiæ interpellatur autoritas, quasi sextâ die Januarii celebrando Magorum adorationem, baptizatiōem Christi, & conversionem aquæ in vinum indicare velit, hæc in illa die contigisse: quod, qui opinantur, falluntur. Cum enim incertum erat primis post discessum Apostolorum, horumque, discipulorum temporibus, in quam præcisè die incidisset Miraculum primum, judicabant Antistites conveniens fore, in eandem diem tria quædam præcipue reponere, per quæ Christus manifestatus fuit hominibus, seu inclarescere cœpit. Unde Festum illud vocatur Epiphania. Id est, apparitio, seu manifestatio Domini. Quod ergo in hymno legitur. *Hodie vinum ex aqua factum.* Intelligendum est. Hodie celebratur memoria illius Miraculi, quando Christus ex aqua fecit vinum. Quemadmodum licet Festum Pentecostes eadem ipsa die non celebretur, qua Spiritus Sanctus Apostolos afflavit. Legitur tamen. *Deus, qui hodierna die corda fidelium &c.* itemque in præfatione Missæ cantatur. In Festo Paschatis, quod in diem Dominicam transferitur, dicitur in Antiphona. *Hodie Christus resurrexit.* Et similia multa in aliis festivitibus Ecclesia constituit, ut legantur. Constat Sanctum Joannem Baptistam decollatum circa Festum Paschatis, quo tempore S. Jacobus Major etiam capite diminutus fuit, hic quidem jussu Herodis Agrippæ, qui filius fuit Aristobuli, ille mandante Herode Antipa, qui filius fuit Herodis Magni, frater Aristobuli. Et tamen Festum decollationis die 29ta Augusti, Jacobi die 25ta Julii celebratur. Quin ex ipsis antiquorum Patrum monumentis perspicuum remanet; quod Ecclesia hæc Festa celebrando suis nequiquam terendat persuadere fidelibus, quasi illo die gesta fuerint, quæ recoluntur. Scribit enim

Sanctus Augustinus, vel quisquis est Author vetustus sermonis 27. qui est secundus de Dominica infra octavas Epiphaniæ. *Licet de solemnitate hujus diei veterum sit diversa traditio, una tamen Sancta devotionis est fides. Nam quamvis nonnulli Dominum nostrum, stella duce, à Magis existiment, adoratum: alii asserant eum aquam in vinum mutasse: quidam verò baptizatū a Joanne confirmant, in omnibus tamen Dei Filius creditur, in omnibus est vera festivitas.* Cui consonat S. Maximus, qui hæc tria refert, quæ illo die celebrantur. *Quid autem potissimum sit factum, novit ipse, qui fecit.* Alios quoque recenset Baronius, qui extra ambiguum collocare noluerunt, quodnam ex his tribus illo die acciderit, quia quodvis Dominum manifestavit. Alia argumenta, quæ illius sententiæ propugnatores desumunt ex anno Olympiadis, & consulatu Romano, quando Christus natus est, exigui sunt roboris. De Nativitate Christi centum circiter epochas reperiri perhibet Honoratus à S. Maria, *Reflect. ad regl. tom. 1. Dissert. 3. Art. 12.* Licet etiam passim admittatur, quod Salvator in mundum venerit Olympiade centesima nonagesima quarta; quo verò anno hujus Olympiadis id contigerit, Authores minime conveniunt. De Consulatus anno major est dissensio, ut inter cæteros fuse demonstrat Pererius. Quo fit, ut ex incerto nihil certi statui possit. Ex Recentioribus nonnulli reperiuntur, qui magnum pondus arbitrantur suæ opinioni accedere, quod apud Judæos de Sacerdotali dignitate statutum reperitur, ut non nisi completo anno trigésimo Sacerdotio fungi possint: indèque inferre volunt, quod Christus eodem præcisè tempore suum munus prædicandi auspiciari debuisset. Ast Levidense est. Christus enim non egit Sacerdotem Leviticum: sed Prophetam. Talis esse poterat quivis, cui, sine respectu ad ætatem, prophetiæ donum à Deo collatum fuit.

Interim habetur ex Actis Synodi Casariensis anno Christi 314. celebratæ, Patres hanc Chronologiam de Christo iniisse, qui sic decernunt. *Presbyter ante annos triginta non ordinetur, etiamsi fuerit homo valde dignus: sed reservetur. Dominus enim Jesus Christus in anno trigésimo & baptizatus est, & cepit docere.* His itaque annis triginta, si addatur triennium, quando cepit JESUS facere & docere, sequitur ipsum anno trigésimo quarto incepto pro nobis crucifixum. Nihilominus est sententia.

III. Christus, postquam triginta duobus annis completis vixerat, & trigésimum tertium in trimestre produxerat, mortuus est. Hæc est S. Epiphani, Onuphrii, Cæli, Pererii, & cæteris probabiliorum iudicat Henricus Harvillæus in *Isagoge Chronolog. Lib. 1. §. 117.* ubi profert argumenta ex Pererio. At quia sequitur explicationem Lucæ cap. 3. de anno trigésimo duntaxat inchoato; & tria solum constituit Paschata, præter illud, quo crucifixus Dominus, facile evincitur illud, quod statuitur. Interim hypothese hanc negantes, aliam probationem adferunt ab annis Tiberii Imperatoris petitam. Siquidem, teste Luca, Christus fuit anno decimo quinto Tiberii baptizatus: & quia juxta receptissimam antiquorum opinionem anno decimo octavo ejusdem Imperatoris occisus; sequitur, non potuisse plures, quam tres annos à Baptismo habuisse. Ne quis autem in computu erret, dum anno Imperii Tiberii decimo sexto numeratur Christi completus primus, & anno 17mo secundus, anno 18° tertius inceptus, aut si admitatur completus, admitti quoque debeat annus trigésimus quartus inchoatus, quo obiisset: hinc Authores illi dicunt, quod ab anno decimo quinto Tiberii, paulò plus quam incepto, ad annum decimum octavum, paulò plus quam medietatem, reperiantur tres Imperii anni inte-

gri, & quartus inceptus: notantque Augusto Imperatori, die 19na Augusti mortuo, Tiberium mox successisse: & quia Christus Dominus sequenti 6ta Januarii baptizatus fuit, cum inceptisset annum trigésimum à 13 diebus: ab inde usque ad annum Tiberii decimum octavum, ad sextum Januarii pertractum, reperiuntur tres anni compleri, & quartus inchoatus. Quo certum manet, quod anno ætatis 33 inchoato obierit sed, quibus diversa infidet menti sententia, Chronologicum hoc argumentum minimè reputant ineluctabile; dicuntque esse petitionem principii, ut in scholis loquuntur. Hoc enim est, quod quæritur, an Christus incipiens annum trigésimum: an hunc complens fuerit baptizatus: & an illud apud Lucam *Incipiens* appellet super annos Christi, ut Authores illi prætendunt, an verò super muneris exercitium, ut aliis placet. Neque extra Controversiam est an illud *Quasi* dubitanter: an verò asseveranter apponatur. Constat enim, quod eadem particula in Scriptura Sacra, nunc sic, nunc aliter sumatur. Neque valet illud. Particula *Quasi* sumitur alicubi in Scriptura diminutive, ergo etiam Lucæ cap. 3. Quia enim non semper sic sumitur: sed quandoque excessivè, & significet in numero aliquid superesse; nequit certò concludi pro uno potius, quam pro alio. Quæ in confirmationem adducuntur, cum ex incertis desumantur, nullam majorem certitudinem gignere poterunt.

Nostro quidem ævo reperti sunt viri eruditi, inter quos recensendus Antonius Pagi, in *Criticis ad annum Christi 32. num. 9.* qui censent ex Sacra traditione certò colligi posse, quot annis Christus in terris degerit. Attamen Natalis Alexander post alios negat traditionem veterum in hac Controversia esse solum judicem. Admissò enim eo etiam, quod Scriptores, qui Christo fuerunt propinquiores hujus annum emortualem accu-

rarius scire potuerint : ex diversa tamen eorundem opinione satis apparet, traditionem veterum extra ambiguum nos constituere non posse; quam proinde Cyprianus, Eusebius, Hieronymus, Orosius rejiciunt. Illud autem, quod citatus Pagi pro traditione ex Canonibus sceneratur subsidium, tam imbecille est, quam horum conditores hac in re erroris fuerunt obnoxii. Ex quibus omnibus palam fit, nullam ex tribus sententiis adeo firmam esse, & indubitam; quin liceat ab ea sine temeritate recedere. Atque aliam, si ita visum fuerit, præferre.

Habeat autem hic locum illud Marci Tullii Ciceronis 1. de Nat. Deor. effatum. Satius est idipsum, de quo ambigitur, concedere, quàm impudenter resistere,

